

VERSLAG VAN DE JAARLIJKSE ZITTING 1999

Vastgesteld 9 december 1999

De Parlementaire Assemblée van de NAVO heeft van 11 tot en met 15 november 1999 in de RAI in Amsterdam haar jaarlijkse zitting gehouden. Aan de zitting namen naast delegaties uit de negentien NAVO-lidstaten ook geassocieerde delegaties (zonder stemrecht) uit Albanië, Bulgarije, Estland, Finland, Georgië, Letland, Litouwen, Macedonië, Moldova, Oekraïne, Roemenië, Rusland, Slovenië en Slovakije en waarnemers uit Azerbaidjan, Israël, Japan, Marokko, Oostenrijk, Zweden, het Europees Parlement, de OVSE-assemblee en de WEU-assemblee deel. De Nederlandse delegatie naar deze zitting bestond voor zoveel de Eerste Kamer betreft uit de leden Van Eekelen (VVD, voorzitter van de delegatie), Van Gennip (CDA), Hirsch Ballin (CDA) en Le Poole (PvdA), en voor zoveel de Tweede Kamer betreft uit de leden Van Ardenne-van der Hoeven (CDA), Van Baalen (VVD), Harrewijn (GroenLinks), Hessing (VVD), Hoekema (D66), Van der Knaap (CDA), Koenders (PvdA), Weisglas (VVD) en Zijlstra (PvdA).

Het programma van de zitting was als volgt:

- donderdag 11 november: vergadering van de griffiers van de delegaties.
- vrijdag 12 november: vergaderingen van de Commissie voor Civiele Aangelegenheden, de Commissie voor Defensie en Veiligheid, de Politieke Commissie, de Commissie voor Wetenschap en Technologie en van het standing committee.
De Economische Commissie heeft een bezoek gebracht aan het hoofdkantoor van Interpolis in Tilburg en de suikerfabriek van Cosun in Puttershoek.
's Avonds hebben de Ondervoorzitter van de Eerste Kamer, de heer Boorsma, en de Ondervoorzitter van de Tweede Kamer, de heer Weisglas, de deelnemers aan de zitting een ontvangst aangeboden.
- zaterdag 13 november: vergaderingen van de Commissie voor Civiele Aangelegenheden, de Commissie voor Defensie en Veiligheid, de Economische Commissie en de Politieke Commissie.
De Commissie voor Wetenschap en Technologie heeft een bezoek gebracht aan de Cavalerie Manoeuvreschool in Amersfoort.
- zondag 14 november: 's ochtends vergadering van het drafting committee en het standing committee; 's middags is de deelnemers

- aan de zitting een tocht door de grachten en een bezoek aan het Scheepvaartmuseum aangeboden.
- maandag 15 november: plenaire vergadering.

Algemene Commissies (general committees)

Hieronder worden de rapporten, die in de vergaderingen van de algemene commissies aan de orde zijn geweest, alsmede de gastsprekers vermeld. Met * aangeduide documenten zijn in het Engels beschikbaar bij de griffie voor de interparlementaire betrekkingen.

Commissie voor civiele aangelegenheden

- a) Kosovo as a precedent: towards a Reform of the Security Council? International Law and Humanitarian Intervention*.
Inhoud: Classic International Law. Intervention in Kosovo: the Allies put their case. NATO and the United Nations in the Strategic Concept. Developments in international Practice. Helping International Law to evolve. Delineating the Right of Humanitarian Intervention. Reforming the Security Council. In the interim.
Algemeen rapporteur: de heer Paecht (Frankrijk).
- b) Securing Peace in Kososvo: the Challenges ahead*.
Inhoud: The security Challenge (The state of play. The international community's action). Co-ordination between international actors. Medium-term challenges (The objectives. The means). Long-term challenges.
Rapporteur: de heer Chauveau (Frankrijk).
- c) Kosovo and International Humanitarian Law*.
Inhoud: International Humanitarian Law (IHL): a brief Outline. Principles of IHL applicable in Kosovo. Applying IHL to the Kosovo intervention (Attacks on civilian and dual-use Objects: Precautions and Proportionality. The Use of certain Weapons. The reliance on air Power and IHL). The status of Kosovo under IHL after the cessation of hostilities.
Rapporteur: de heer Kröning (Duitsland).
- d) Gastsprekers waren:
 - de heer Surroi, uitgever van het Kosovaarse dagblad in Albanese taal Koha Ditore en lid van de Kosovo Transition Council;
 - luitenant-generaal Siracusa, commandant van de Italiaanse Carabinieri, over de rol van de militaire politie in de context van peace-support operations;
 - de heer Bonnemann, hoofd van de politieke afdeling van de VN Missie in Kosovo;
 - generaal-majoor b.d. Van Kappen;
 - de heer Roberts, hoogleraar internationale betrekkingen aan de universiteit van Oxford;
 - de heer Sandoz, directeur wetgeving en communicatie van het Internationale Comité van het Rode Kruis.

Commissie voor defensie en veiligheid

- a) NATO Policy and Strategy in Light of the Kosovo Conflict*.
Inhoud: Policies and initiatives. Strategy and tactics. Intervention and legitimation. European Security and Defence Identity. NATO Enlargement. Get Russia on Board. Ukraine's balancing act. NATO's nuclear strategy.
Algemeen rapporteur: de heer **Hoekema**.

- b) The new Allies: The Czech Republic, Hungary and Poland entering NATO*.
Inhoud: Introduction. NATO Enlargement and Russia. Make NATO stronger and the Euro-Atlantic Community safer. The Central issue of democratic control over the military. The new members: stable democracies, reliable allies. The forces: basic requirements fulfilled.
Rapporteur: de heer Forcieri (Italië).
- c) Kaliningrad: Source of Tension or Incentive for Co-operation*.
Inhoud: The historical roots. The transit problem. The strategic aspect. Fears of foreign infiltration; Germanisation or Lithuanisation? Economic and social misery. A «European Way» out of the dead end?
Rapporteur: de heer Rompkey (Canada).
- d) Ukraine and its Armed Forces: a new actor on the European stage*.
Inhoud: Historical legacies. The heritage: economy and defence industry. Military burdens and tasks. The three key issues: Nuclear weapons, The Crimean question, The Black Sea fleet. Social problems and military efficiency. The stages of military reform.
Rapporteurs: de heren Cook (Verenigd Koninkrijk) en Zayets (Oekraïne).
- e) EU, WEU and NATO: Towards a European Security and Defence Identity*.
Inhoud: The European Security and Defence Identity. More than military capabilities. Common objectives. Economic tensions.
Rapporteur: de heer **Van Eekelen**.
- f) The Romanian armed forces: a reliable partner on the threshold of NATO*.
Inhoud: A modern army in a democratic society: Democratic Control over the Armed Forces, The National Security Strategy, Defence Planning, Reorganising and restructuring the army. Military reform and the prospect of NATO integration: The concept, the Priorities of the military reform process, NATO interoperability, Difficulties in implementing reform. Stability through co-operation.
Rapporteur: de heer Ratiu (Roemenië).
- g) Gast sprekers waren:
- de heer Van Hoof, staatssecretaris van defensie, over Dutch Defence Reforms and the Kosovo Crisis;
 - luitenant-generaal Kandborg, directeur van de internationale militaire staf van de NAVO, over Lessons of Kosovo for planning future Defence capabilities;
 - de heer Tamas Wachslar, staatssecretaris van defensie van Hongarije, over Hungarian Integration into NATO;

Economische commissie

- a) The Asian financial Crisis and its after-effects: Sources of the Asian financial crisis, its impact on emerging markets and the West, and policies to deal with that crisis*.
Inhoud: Origins of the crisis. The changing role of the IMF: how can future crises be prevented? Managing the crisis and contagion. «Moral hazard». The debate about capital mobility. The impact of the crisis on Europe and the United States. Signs of recovery and areas of concern. Threats to recovery.
Algemeen rapporteur: de heer Helminger (Luxemburg).
- b) The Russian financial collapse: origins, impact and solutions*.

Inhoud: One step forward and two steps back: a decade of policy confusion. The IMF in Russia. The virtual economy. Impact of the Russian crisis. The choices for Russia and the West.
Rapporteur: de heer Alierta (Spanje).

- c) Economic and strategic Stakes in Caspian Energy markets*.
Inhoud: Strategic issues. Russian Interests. American Interests. European Interests. Turkish Interests. Iranian Interests. Chinese Interests. Energy markets and Oil and Gas Reserves. Pipeline politics. Russian Influence and Pipeline Projects. The Baku-Ceyhan Pipeline. Other Pipeline Projects. The local economies.
Rapporteur: de heer Alierta (Spanje).
- d) The economic consequences of the war and reconstruction in South-Eastern Europe*.
Inhoud: Economic trends prior to the war. The economic impact of the war on the Federal republic of Yugoslavia and South-eastern Europe. The closing of the Danube. The costs for the Federal republic of Yugoslavia. The situation in Kosovo. The economic consequences on South-eastern Europe. Rebuilding the Balkans. Forging regional solutions. The role of the EU. The role of other institutions.
Rapporteur: de heer Cohen (Verenigd Koninkrijk).
- e) Gast sprekers waren:
- de heer De Vries, minister van Sociale Zaken, over The Dutch Economic and Social Model;
 - de heer Wellink, president-directeur van de Nederlandsche Bank, over Dutch monetary policy in the Framework of the EMU;
 - de heer Hanke, hoogleraar in toegepaste economie aan de Johns Hopkins University, over Why Currency Boards?
 - de heer Levi, plv. kabinetschef van het stabiliteitspact, over The Stability Pact and Reviving South-Eastern Europe.

Politieke commissie

- a) NATO on the threshold of the 21st Century*.
Inhoud: NATO's adjustment phase after the end of the cold war. The Alliance's new strategic concept. NATO as a security partner for Russia and Ukraine. The open door policy. The European Security and Defence Identity. The Mediterranean dialogue. Disarmament and proliferation. The conflict in Kosovo.
Algemeen rapporteur: de heer Meckel (Duitsland).
- b) A Better Peace: The Co-operative and Collective Security Fusion of OSCE and NATO in the New Europe*.
Inhoud: OSCE and the management of change (Kosovo: From Drenica to Rambouillet. A document-charter on European security). Pfp/EAPC.
Rapporteur: de heer George (Verenigd Koninkrijk).
- c) NATO-Russia Relations and Next Steps for NATO Enlargement*.
Inhoud: NATO-Russia Relations. Aspects of NATO Enlargement (The first wave, Joining what? Parallel processes. The next waves).
Rapporteur: de heer Viggers (Verenigd Koninkrijk).
- d) Slovenia on the way to NATO membership*.
Inhoud: Why Slovenia wants to join NATO. What steps have been taken. Slovenia as a pillar of stability in the region. The advantages of Slovenia. What are the benefits for NATO of Slovenia's membership. Steps taken between Madrid and Washington. Is the door really open?
Rapporteur: de heer Lenic (Slovenië).

- e) Gast sprekers waren:
- de heer Hombach, coördinator van het stabiliteitspact voor Zuid-oost Europa, over Stabilising South-eastern Europe – the Stability pact;
 - de heer Surroi, uitgever van het Kosovaarse dagblad in Albanese taal Koha Ditore en lid van de Kosovo Transition Council;
 - mevrouw Alyson Bailes, politiek directeur van de West-Europese Unie, over Europe's foreign and defence policy and the likely implications for the Alliance.
 - de heer Kislyak, permanent vertegenwoordiger van de Russische federatie bij de NAVO, over Russia's relations with the West after the Kosovo war.

Commissie voor Wetenschap en Technologie

- a) Information Warfare and International Security*.
Inhoud: What is information warfare? (Definitions. Assessing the threat.) Responses to the threat. Information warfare or simply information security?
Algemeen rapporteur: de heer Ehlers (Verenigde Staten).
- b) Biological Weapons: The threat of the new Century?*.
Inhoud: Biological Weapons, a new problem? Risks of proliferation and Bioterrorism. Responses to the Threat.
Rapporteur: de heer Mates (Verenigd Koninkrijk).
- c) Natural and Technological Catastrophes in Eastern Europe – Risk Assessment and Management*.
Inhoud: Topical issues – Risk of natural disasters. Topical issues – Risk of technological disasters: Non-point pollution sources, Point catastrophic risk sources, Other risk sources. Ethics and risk. Law and risk.
Rapporteur: de heer Gherman (Roemenië).
- d) Nuclear Safety in Eastern Europe*.
Inhoud: Visit to the International Atomic Energy Agency in Vienna. Emergency Resolution 285. Letter to NATO Heads of State. Recent Developments.
Rapporteur: Sir Peter Emery (Verenigd Koninkrijk).
- e) Gast sprekers waren:
- de heer Daey Ouwens, programme manager van de technologie groep van de Stichting Energieonderzoek Centrum Nederland, over Energy Supply in the next century; the role of renewables;
 - de heer Rathmell van het International Centre for Security Analysis, King's College, in Londen, over Comparative Approaches to Critical Infrastructure Protection.

Standing committee

Het standing committee heeft onder andere gesproken over de agenda voor de Assemblee en haar commissies in het volgend jaar, de betrekkingen met Belarus, en de voorbereiding van het rapport van de presidentiële groep over ESDI. De secretaris-generaal, de heer Lunn (Verenigd Koninkrijk), is voor een periode van twee jaar herbenoemd. Ook zijn de financiën van de Assemblee besproken. In dat kader is een wijziging van het financiële reglement besproken en goedgekeurd.

De vergadering is toegesproken door **Minister-president Kok**. Hij zei onder meer dat de Europese Unie er niet meer blindelings vanuit kan gaan dat de NAVO alle problemen in Europa inzake veiligheid zal aanpakken. Het is daarom noodzakelijk dat Europa haar eigen verantwoordelijkheid serieus neemt. Het streven naar een Europees defensiebeleid mag niet ten koste gaan van de NAVO, en het opzetten van een Europees veiligheids- en defensiebeleid mag niet leiden tot dubbel werk en dubbele kosten. Maar de Europese Unie moet op het gebied van de veiligheid wel in staat worden gesteld haar eigen verantwoordelijkheid te nemen zonder de Verenigde Staten voor het hoofd te stoten.

Aansluitend heeft de heer Kok vragen uit de vergadering beantwoord.

Vervolgens is de vergadering toegesproken door de secretaris-generaal van de NAVO, **Lord Robertson of Port Ellen**. Hij merkte op dat het afgelopen jaar in verschillende opzichten het meest belangrijke in de geschiedenis van de NAVO is geweest. Allereerst vanwege de herdenking van het 50-jarig bestaan van het bondgenootschap, een viering van de overwinning van de waarden waarvoor de NAVO staat, te weten vrede, vrijheid en democratie. Vervolgens, omdat op de topconferentie in april in Washington drie nieuwe lid-staten, Hongarije, Polen en Tsjechië, zijn toegelaten. Ten derde omdat een nieuw strategisch concept is vastgesteld. Ging de vorige versie, die van 1991 dateerde, nog uit van het handhaven van een strategisch evenwicht in Europa, het nieuwe concept spreekt van «building security across Europe», door middel van partnerschap en zo nodig door «cooperative crisis management». En in de vierde plaats is het een belangrijk jaar geweest vanwege de «campaign» om Kosovo. De NAVO heeft het Servische leiderschap gedwongen zich neer te leggen bij de wil van de internationale gemeenschap, te stoppen met ethnische schoonmaak en moord, en heeft de uit hun woongebieden verdreven Kosovaren in staat gesteld naar huis terug te keren.

Voor de komende jaren noemde de secretaris-generaal zes prioriteiten. In de eerste plaats moeten de strijdkrachten van de bondgenoten effectief en interoperabel blijven. Daartoe zal ook het een en ander moeten verbeteren, en het Defence Capabilities Initiative is een stap in die richting.

De tweede prioriteit is het tot stand brengen van een nieuwe, meer evenwichtige transatlantische veiligheidsrelatie. De last van het optreden in geval van crises in Europa mag niet meer disproportioneel door de Amerikanen worden gedragen. Het bondgenootschap moet evenwichtiger worden door een grotere Europese input. De Europese Veiligheids- en Defensie-Identiteit (ESDI) is een noodzaak geworden. Ze zou gebaseerd moeten zijn op drie principes, drie I's in de woorden van de heer Robertson: «improvement», ofwel verbetering van de Europese defensie capabilities, «inclusiveness», ofwel de betrokkenheid van en transparantie voor alle bondgenoten, en «indivisibility», ofwel de ondeelbaarheid van de transatlantische veiligheid.

De derde prioriteit is het versterken van de band met Rusland; deze band is als gevolg van de operaties in Kosovo onder grote druk komen te staan. De vierde prioriteit is het creëren van blijvende vrede en stabiliteit op de Balkan. Deze regio heeft geleden onder politieke instabiliteit, ethnische conflicten en economische problemen, zaken die de internationale gemeenschap tot nu toe genegeerd heeft. In Kosovo en in Bosnië gaat het om het verzekeren van vrede, veiligheid en vrijheid voor de burger, dingen die in de westelijke landen vanzelfsprekend zijn.

De vijfde prioriteit is het bevorderen van de banden tussen de NAVO en Oekraïne en andere partner-landen. Twintig partner-landen hebben troepen naar Bosnië gezonden. Zulke bijdragen tonen de waarde van het partnerschap voor de vrede en van de Euro-Atlantische partnerschapsraad. De zesde prioriteit is het voorbereiden van de NAVO voor de volgende uitbreiding. De regeringsleiders van de NAVO-lidstaten hebben afgesproken uiterlijk in 2002 te bezien of de NAVO verder kan worden uitgebreid.

Ook de heer Robertson heeft aansluitend vragen uit de zaal beantwoord. Vanuit de Nederlandse delegatie heeft de heer **Van Eekelen** opgemerkt dat thans in Europa wordt nagedacht over inzet van strijdkrachten, afhankelijk van de situatie niet in NAVO- maar in Europees verband. Op welke wijze zullen in dat geval beslissingen worden genomen?

De heer Robertson antwoordde dat het nog niet vast staat op welke wijze NAVO-lidstaten die niet tevens lid van de EU zijn, mee kunnen doen. Op dit punt is nog een lange weg te gaan, maar het probleem zou met goede wil moeten kunnen worden opgelost. Belangrijker echter dan de vraag naar de wijze waarop besluiten worden genomen is de vraag naar de «capabilities», want ook in het geval dat Europa over de geëigende instituties en de noodzakelijke politieke wil zou beschikken, valt er bij ontbreken van die capabilities in feite niets te beslissen. Dat is ook gebleken bij de luchtoorlog tegen Joegoslavië, waar tweederde van de «assets» Amerikaans waren. Nu hebben de Europeanen weliswaar 40 000 man in Kosovo, 2% van de totale sterkte van hun strijdkrachten, ze zijn echter maar met moeite in staat die macht op pijl te houden. Er bestaat aan Europese zijde een wanverhouding tussen de uitgaven voor defensie en de effectieve inzetbaarheid van eenheden. Die wanverhouding moet worden aangepakt, aldus de heer Robertson.

De vergadering is toegesproken door vertegenwoordigers van het Europees Parlement, de Assemblée van de West-Europese Unie en van de OVSE-Assemblee.

De penningmeester, Sir Geoffrey Johnson-Smith (Verenigd Koninkrijk) heeft verslag gedaan over het financiële beleid over het afgelopen jaar. De vergadering heeft daarmee ingestemd en heeft de begroting voor 2000 goedgekeurd. Ook zijn enkele wijzigingen in het financiële reglement goedgekeurd.

De voorzitter van de assemblee, de heer Ruperez (Spanje), en drie vice-voorzitters, de heren Bliley (Verenigde Staten), Cook (Verenigd Koninkrijk) en Köse (Turkije), zijn herkozen; in de vacature van vierde vice-voorzitter is de heer Terracini (Italië) gekozen.

De vergadering heeft ingestemd met de door de commissies voorgelegde resoluties*.

Aan de vergadering is een ontwerp-resolutie inzake «NATO and Humanitarian Intervention» voorgelegd. De amendementen op de resolutie zijn besproken en de resolutie* is met 66 tegen 20 stemmen aangenomen. De Amerikaanse delegatie heeft unaniem tegen gestemd. De voorzitter van de delegatie uit het Huis van Afgevaardigden, de heer Bereuter, zei dat de resolutie tot het misverstand kan leiden dat humanitaire interventie, en niet de in het verdrag van Washington vastgelegde collectieve verdediging, de hoofdtaak van de NAVO is. De resolutie illustreert vooral de kloof die tussen de Verenigde Staten en Europa is gegroeid. Behalve over ESDI bestaat nu ook een verschil van mening tussen de VS en Europa over humanitaire interventies. Deze resolutie zal

in Washington de neiging tot toegevendheid jegens Europa, wanneer over bij voorbeeld handel en diensten besluiten moeten worden genomen, zeker niet doen toenemen, aldus de heer Bereuter.

De voorzitter van de delegatie,
Van Eekelen

De griffier van de delegatie,
Van Waasbergen